

El gust per la lectura
Educació primària

**UNA SORPRESA PER AL PEIX KIKI,
de Jacques Duquennoy**

**QUADERN PER A L'ALUMNAT
(cicle inicial)**

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2008-2009
Educació primària

Direcció General d’Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d’Immersion i Ús de la Llengua

UNA SORPRESA PER AL PEIX KIKI,
de Jacques Duquennoy

ROSA APARICIO BELTRAN

1. ABANS DE LLEGIR

1.1. Feu entre tota la classe una llista dels còmics que heu llegit o vist alguna vegada. Porteu-los a l'aula. Parleu de la diferència que hi ha entre un àlbum il·lustrat i un còmic. Finalment, entre tota la classe, feu una llista dels elements que hi ha en els còmics.

1.2. Observeu la tapa del llibre. Anomeneu tots els elements que s'hi veuen. De què penseu que tractarà la història?

1.3. Obriu el llibre pel davant. Què es veu a les guardes? Tanqueu-lo i obriu-lo pel darrere. Què es veu? És el mateix dibuix el de les guardes de davant que el de les de darrere?

2. DESPRÉS DE LLEGIR

2.1. Per entendre bé la història, contesteu oralment les preguntes:

- Us ha agradat el còmic?
- Heu reconegut el dibuix de la portada, en el llibre? On és?
- Qui són els protagonistes de la història?
- On són els fantasmes?
- En quin moment del dia passa aquesta història?
- Què li passa al Kiki?
- Què fa l'Enric a la cambra de bany? Per què ho fa?
- On es banyen tots els personatges?
- Quin problema tenen quan estan més a gust banyant-se?
- Com es soluciona el problema?
- Què fa el fantasma quan veu que necessita la caixa d'eines i és a l'altre costat de la porta? Què fa el Kiki?
- Amb quins estris de la caixa d'eines intenta el fantasma solucionar la inundació? Amb quin estri ho soluciona?
- Què passa quan s'obre la porta de la cambra de bany?
- Per què, a la vinyeta del final, el Kiki diu que és molt murri? Penseu altres maneres de dir la mateixa frase.

2.2. Després de contestar aquestes preguntes, expliqueu la història oralment.

3. ELS ESPAIS

3.1. Expliqueu quantes plantes hi ha al castell, què hi ha a cada una i a quines pàgines i vinyetes veiem cada planta. Després, ompliu aquest quadre.

El castell

Planta	Personatges	Objectes	Número de pàgina	Número de vinyeta

3.2. Dibuixeu el castell per fora.

4. LES VINYETES

Una vinyeta és cada un dels quadres en què es divideix la història dels fantasmes. Podem distingir entre la seva forma (quadrada, rectangular, rodona...) i la seva grandària (petita, gran, mitjana...).

4.1. Quantes pàgines té el còmic? Mireu si totes les pàgines tenen el mateix número de vinyetes. La pàgina 14 i la 18 només tenen una vinyeta. Busqueu les semblances i les diferències entre elles.

Semblances	Diferències
Pàgina 14	Pàgina 14
Pàgina 18	Pàgina 18

4.2. Digueu quina forma o formes tenen les vinyetes.

4.3. Totes les vinyetes tenen la mateixa grandària?

Busqueu una pàgina on totes les vinyetes tinguin la mateixa grandària.

5. ELS PLANS

De vegades, les imatges de les vinyetes, les veiem molt lluny; d'altres vegades les veiem molt a prop, i també podem veure-les ni lluny ni a prop.

Quan les veiem lluny, diem que estan en un pla general; quan les veiem a prop, diem que estan en un pla de detall, i quan no estan ni lluny ni a prop, diem que estan en un pla mitjà.

Les vinyetes i els plans són com finestres a través de les quals podem mirar el món.

5.1. Amb cartolina, construïu una finestra per observar la realitat. Apropieu o allunyeu la finestra de l'ull i veureu les coses i les persones en plans generals, plans mitjans i plans de detall. També podeu veure-les des de dalt i des de baix.

5.2. Retalleu fotografies de revistes i classifiqueu-les segons si els plans són propers, mitjans o llunyans.

5.3. Busqueu en la historieta un pla general, un pla mitjà i un primer pla. Ho podeu fer per grups i, després, posar en comú tots els plans que heu trobat.

5.4. Dibuixeu un fantasma, un peix o un altre personatge en primer pla (PP), en pla mitjà (PM) i en pla general (PG). En el primer pla només s'ha de veure la cara del personatge; en el pla mitjà, mig cos del personatge, i en el pla general, s'ha de veure el personatge sencer i l'espai que l'envolta.

Us explicaré un truc: si primer dibuixeu el PG, després només us caldrà fotocopiar o copiar el PM i el PP del personatge i fer el contorn de la vinyeta. Si aneu a l'aula d'informàtica ho podeu fer amb un programa de dibuix de l'ordinador.

6. ELS PERSONATGES

6.1. Expliqueu com són els personatges de la historieta físicament i com és la seva manera de ser.

LES EXPRESSIONS FACIALS

Les expressions facials dels personatges ens informen del seu estat d'ànim.

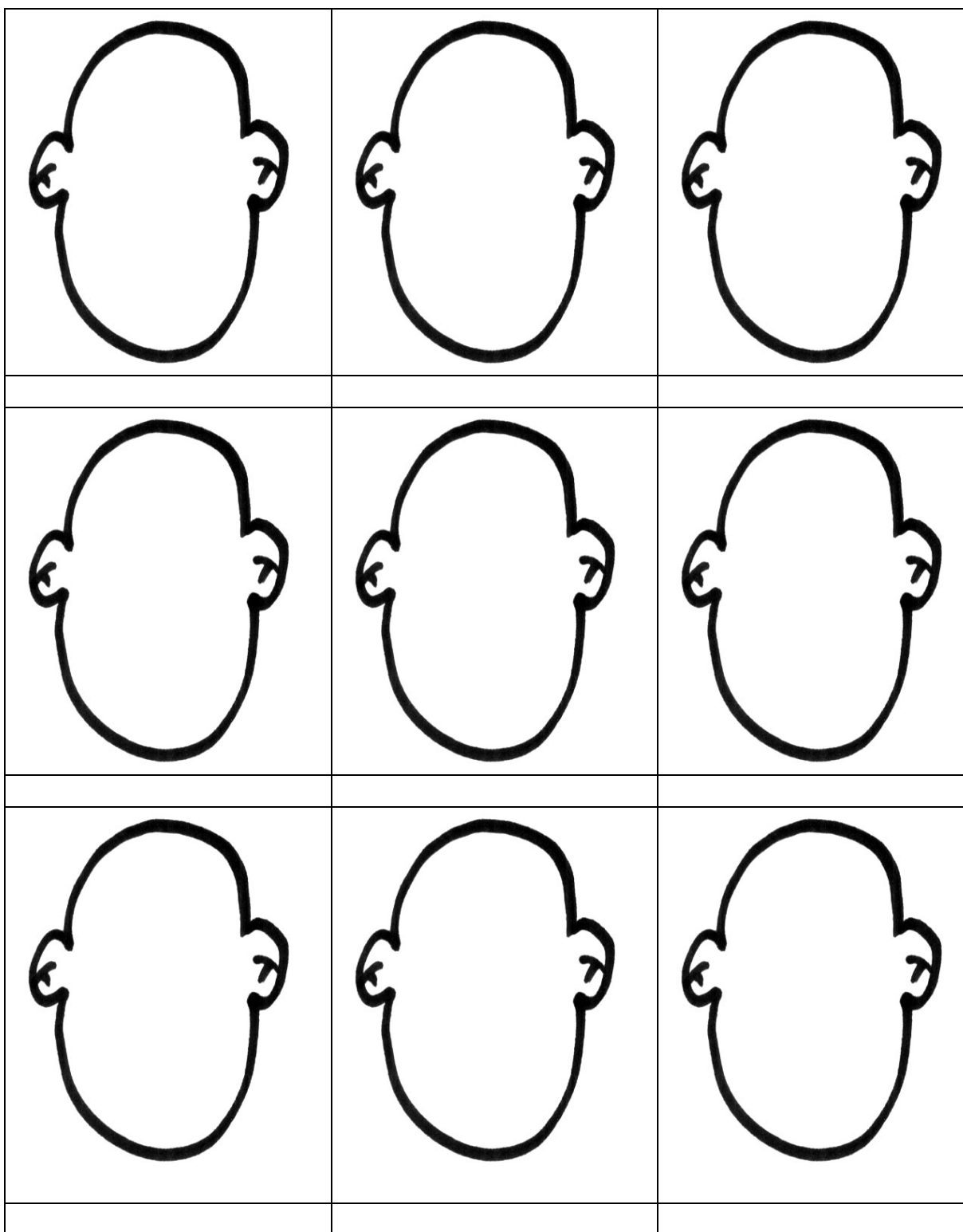
6.2. Observeu les cares dels personatges i escriviu quin estat d'ànim té cadascun.

6.3. Dibuixeu els estats d'ànim dels personatges. Podeu fer servir el dibuix d'un fantasma, d'un peix o d'algun personatge que us agradi.

Us donem alguns exemples de celles, ulls i boques perquè feu pràctiques.

	Estat d'ànim	Estat d'ànim
	Alegria →	Tristesa →
	Neutralitat →	Avorriment →
	Concentració →	Sorpresa →

6.4. Representeu davant d'un mirall les expressions facials dels personatges de la historieta i d'altres que se us acudeixin. Dibuixeu-les en aquestes cares buides.

ELS GESTOS I LES POSTURES DEL COS

A part de les expressions de la cara, els moviments del cos també ens informen dels estats d'ànim i de la forma de ser dels personatges.

6.5. Els fantasmes duen una mena de túnica blanca, però veiem algunes parts del seu cos. Anomeneu-les.

6.6. Dibuixeu el Kiki i assenyaieu les parts del cos que mou.

6.7. Quina part del cos veiem en la silueta dels fantasmes que hi ha a la pàgina 7?

6.8. Els fantasmes tenen el poder de traspasar les parets. Busqueu 2 vinyetes on veiem com la mà de l'Enric traspassa les parets. Què fa l'Enric en aquestes vinyetes?

6.9. Busqueu els diversos moviments que fan els braços i les mans dels fantasmes. Imitau aquests moviments.

7. LES LÍNIES DE MOVIMENT

Les línies de moviment (línies cinètiques) acompanyen o assenyalen el moviment dels personatges i els objectes. N'hi ha moltes i variades.

Aquí en teniu alguns exemples. Les que hi ha al còmic poden ser iguals o semblants:

▪ **Trajectòria contínua:** una o diverses línies assenyalen l'espai recorregut.

▪ **Trajectòria discontinua:** indica un moviment discontinu.

▪ **Trajectòria circular:** indica un moviment circular.

▪ **Oscil·lació:** representa un moviment vibratori o de vaivé. Sol expressar-se per elements similars a la silueta, però desdibuixats.

▪ **Pols o núvols:** acompanyen la trajectòria d'un objecte.

▪ **Contacte-impacte:** pressuposa un moviment previ immediat. Es representa mitjançant una estrella irregular, en el centre de la qual es localitza l'objecte que causa l'impacte. Pot ser transparent o en color.

• Irradiació, estrelles, cercles...

Dibuixos: Reyes

7.1. Busqueu en el còmic línies de moviment. Classifiqueu-les segons que siguin de trajectòria, d'oscil·lació o d'impacte. Dividiu-vos per parelles i ompliu aquesta taula, fixant-vos en 2 o 3 pàgines. En acabar, ajunteu totes les taules.

	Pàgina	Vinyeta	Acció - Dibuix
Trajectòria			
Oscil·lació			
Contacte-impacte			

8. ELS TIPUS DE LLETRES

En els còmics, les lletres són diverses en forma i en grandària.

8.1. Fixeu-vos bé en les diferents formes de lletra. Busqueu 2 exemples de cada forma i anomeu-les.

8.2. Ordeneu els exemples, segons la grandària, de més gran a més petit.

8.3. Busqueu la vinyeta amb la lletra més gran. Per què és més gran que les altres?

9. LES ONOMATOPEIES

Les onomatopeies són paraules que representen els sons que fan les persones o les coses. Moltes vegades van acompanyades de línies de moviment. De vegades van amb signes d'admiració i d'altres, no. En aquesta historieta hi ha onomatopeies a moltes vinyetes.

9.1. La majoria de les onomatopeies del còmic representen el soroll de COPS, els sorolls que fan les EINES, o bé els sons de l'AIGUA. Busqueu-hi 3 exemples de cada.

COPS	EINES	AIGUA

9.2. Busqueu 5 onomatopeies que tinguin totes les lletres majúscules; 5 que tinguin totes les lletres minúscules, i 5 amb la inicial en majúscula. Expliqueu què significa cadascuna.

9.3. Escolliu l'onomatopeia que més us agradi. Dibuixeu una vinyeta i escriviu-la ben gran. Dibuixeu l'acció que la produeix.

9.4. Per parelles, representeu una acció només amb onomatopeies i gestos. Un/a fa els gestos i les onomatopeies i l'altre/a ha d'endevinar de quina acció es tracta. Després, canvieu els rols.

9.5. Per què l'interruptor de la porta de la sala bany sona *CLIC* a la pàgina 10 i *Blup* a la pàgina 19?

9.6. Per què hi ha una onomatopeia que ocupa 2 pàgines? Què expressa?

9.7. Quan el fantasma està nedant, apareix l'onomatopeia *Xip-xap!*, que representa el soroll que fem quan nedem. Sabíeu que existeixen les paraules *xipolleig* i *xipollejar*? Què poden volen dir aquestes paraules? Escriviu una frase on surtin.

10. ELS GLOBUS

Els globus són les formes on s'escriu el text del diàleg. Un globus té dues parts: la part més ampla, que és on s'escriuen els textos, i la part anomenada **delta**, que és la cua que assenyalava el personatge que parla. Quan el personatge pensa, el delta té forma de bombolles.

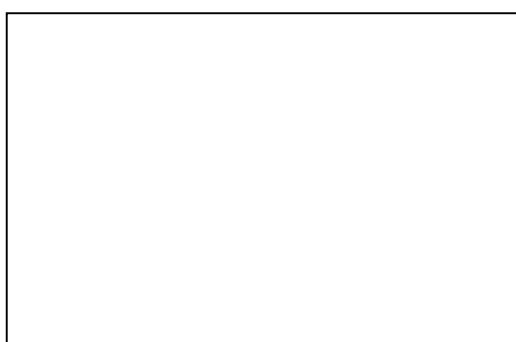
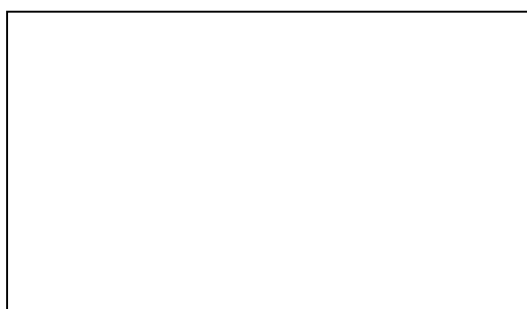
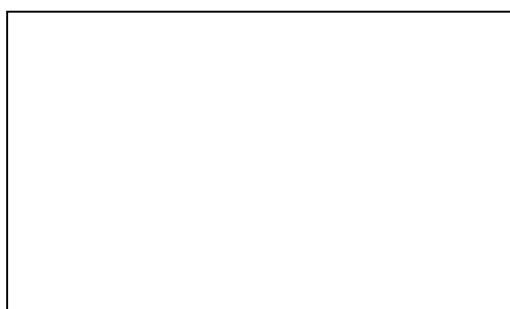
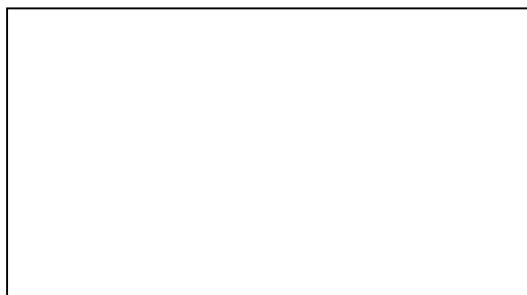
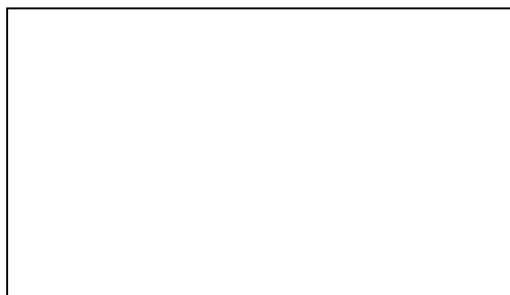
10.1. Quina forma tenen els globus d'aquesta història? I els deltes? Per què?

10.2. Tots els globus tenen la mateixa grandària? Per què?

10.3. Observeu la vinyeta 1 de la pàgina 8. Cap on assenyalava el delta del globus? Per què? Busqueu un altre exemple igual que aquest.

10.4. Quin personatge no parla? Què fa en comptes de parlar?

10.5. Busqueu 2 globus de pensament i 3 de diàleg, i escriviu què hi posa. Profileu els globus i dibuixeu els deltes tal i com apareixen a la historieta.

10.6. Imagineu com podria ser el delta d'un globus en un còmic de cuineres, de lladres, de futbolistes o de músics. Trieu algun d'aquests personatges o algun altre que us agradi més i dibuixeu el globus que heu imaginat.

11. ELS SÍMBOLS GRÀFICS

En alguns globus de la historieta hi ha símbols gràfics: l'interrogant (?) i l'admiració (!).

11.1. Observeu la vinyeta 3 de la pàgina 15. El Kiki pensa «?». Proveu de canviar aquest interrogant per una frase.

Feu el mateix amb el símbols les vinyetes 2, 3 i 4 de la pàgina 19.

12. ELS TEXTOS

A la historieta trobem diverses maneres de presentar els textos. Hi ha vinyetes sense text, vinyetes amb onomatopeies, vinyetes amb diàlegs, vinyetes amb pensaments, vinyetes amb símbols gràfics i vinyetes amb text sense globus.

12.1. Busqueu, per grups, 2 exemples de cada tipus de text. Ompliu la taula.

	Pàgina	Vinyeta
Sense text		
Onomatopeies		
Diàlegs (dins els globus)		
Pensaments (dins els globus)		
Símbols gràfics (dins els globus)		
Text sense globus		

12.2. Representeu la història en grups de 5 personatges: els quatre fantasmes i el Kiki.

Apreneu-vos el text escrit. Fixeu-vos que els fantasmes parlen i el Kiki pensa. Per tant, la comunicació entre ells és a través de les expressions facials i el moviment del cos.

13. LA NARRACIÓ I EL MUNTATGE

13.1. Expliqueu què passa entre la vinyeta 2 i la 3 de la pàgina 15.

De fet, no veiem el que passa, però ens ho podem imaginar. Com en els contes, en una historieta no veiem tots els fets de la història que s'explica. Aquest recurs narratiu es diu **el·lipsi**.

13.2. Observeu les 4 vinyetes de la pàgina 8. A la primera vinyeta veiem el fantasma de cos sencer i a l'última, el veiem de mig cos. És com si les vinyetes se'ns anessin acostant. Aquest recurs narratiu es diu **zoom**. Busqueu una altra pàgina en què passi el mateix.

14. LES SEQÜÈNCIES

14.1. Ordeneu la seqüència de la construcció de la porta de la cambra de bany. Enganxeu-la en un full i, després, compareu-la amb la del còmic per comprovar si l'heu construïda bé. Expliqueu-la.

15. TEMES D'INTERÈS

ELS ESTRIS DE BANY

15.1. Escriviu el nom d'aquests estris de bany que apareixen a la historieta.

LES EINES

15.2. Busqueu totes les eines que fan servir els fantasmes, anomenen-les i digueu per a què serveixen.

15.3. Encercleu el número de les eines d'aquest quadre que també surten en el llibre. Coneixeu el nom d'altres eines que hi ha al quadre i que no surten en el llibre? Escriviu a la taula que teniu a continuació el nom de totes les que coneixeu.

Nom de les eines			
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18		